

SZÉKESFEJÉRVÁR.

Társadalmi hetilap.

A városi és megyei hatóság, gazdasági-egylet, iskolatanács, s a tanítók és községi jegyzők egyletének közlönye.

Megjelen hetenkint kétszer: szerdán és szombaton.

A lap ára
házhöz hordással vagy postán küldve:
Egy évre 6 frt. — kr.
Fél évre 3 frt. — kr.
Negyed évre 1 frt. 50 kr.
Bérmentelen leveleket csak ismert kéztől fogadunk el.

Hirdetmény a bélyegdíjon felül, minden három hasábos petítor: Megrendelőinktől 6 — nem megrendelőinktől 8 kr-ért igtattatik be.

Lapunk számára hirdetéseket felvesznek **Budapestben:** Hasenstein és Vogler, Lang L. és társa, Weisz Móricz.
Bécsben: Oppelik L. és Mosse Rudolf. Hrdlička Vencze.

A lap szellemi részét illető közlemények a „Székesfejérvár” szerkesztőségének (Széchenyi-utca 5-ik sz.) czinnozódnak; — a lap ára, hirdetmények és a hirdetményi díjak **Klökner Péter** kindó könyvkereskedésében vétetnek fel. — Nyilttérben megjelenő közlemények után három hasábos petítorért 10 kr. fizetendő.

Kéziratok nem küldetnek vissza.

Helyi érdekeink.

Városunk szépítése és tisztasága érdekében óhajtunk egyetmást elmondani. Nincs semmi szándékunk a hatóságot letromfolni, — miben az olvasó közönség nagyrésze találja leginkább gyönyörét, — ez alkalommal csupán egyes hiányokra és mulasztásokra hívjuk fel az illetők figyelmét, s bízva hatóságunk erélyébe, hisszük, hogy jóakaró sorainkkal nem a falra hányjuk a borsot.

Első sorban a járdákat említjük fel; mert a legáltalánosabb panaszok a járdák ellen merülnek fel. A fútczát kivéve alig van utca, mely e tekintetben megelégedett volna. Hát ha még a mellék utcákra tekintünk!

Egyik helyen van ugyan járda, de nem használható, vagy épen vízzel, sárral van borítva. Másik helyen, habár a legélénkebb közlekedési hely is az, hiányzik a járható út.

Városunk első és főérdeke az, hogy közlekedési utai a legnagyobb rendben s kellő mennyiségben legyenek. Mi e tekintetben nagyon hátra vagyunk. Nem lehet célunk, hogy rámutassunk a város egyes pontjaira, a hol a járda után sóhajtozik a lakosság. Hisz ki is győzné mindazt elszámolni? Legyen elég egyszerűen jelezni, hogy sok ily pont van a városban, — a hol vagy rossz a járda, vagy épen hiányzik.

A városi hatóság a maga kebeléből bizza meg azokat, a kiknek hivatásuk ez ügyben valamit tenni,

hogy személyesen nézzék meg a város azon utcáit, a melyeken a járda nem használható, vagy talán nincs is. Ezek adjanak azután véleményt az iránt, hogy a legsürgősebben hol kellene segíteni?

Járdáinkról lévén szó, ezzel kapcsolatban a járdák, illetőleg az utcák gyakori öntözését meg e len ajánljuk, mint közegészség, mint köztisztaság tekintetében egyaránt. A háztulajdonosoknak kötelességévé kellene tenni, hogy a nyári hónapokban legalább háromszor öntöztessék fel házaik előtt a járdát, vagy a hol az nincsen — a tért. A városi öntöző kocsikat, ha nem lenne elegendő számmal, a szükségeshez képest szaporítani kellene, s a város utcáit, különösen ott, hol a forgalom és közlekedés élénkebb — napjában többszöri felöntötését elrendelni; ekkor nem lennének kénytelenek az utcáppal delectálni tudóinket, s a hatóság még abban a szerencsében is részesülne, hogy a járókelők áldanak az új intézkedéseket. — Nem vagyunk, ha azt mondjuk, hogy városunk utcái kezdének az Alföld városaihoz hasonlítani, a menyiben a lakosok azon nagy száma, kik lábait nem arra használják, hogy a kényelmes kocszi párnái közé lépjenek velük, hanem igenis arra, hogy becses személyiségüket tova szállítsák, a most küszöbön álló őszi, esős, érzékeny vagyis locspocs időben bokáig járnak — nem rózsában, hanem — a sárban. Vannak utcák, hol esős időben a közlekedés majdnem lehetetlen; többek között csak a kórház-utcát említjük fel; mint halljuk az ottani lakosság folyamodni akar, hogy őszi és tavaszi időben a hatóság egypár esona-

kot állítson fel a nevezett utcában, hogy életveszély nélkül juthassanak a belvárosba.

Ugy szinte az utcaszöprötés körül is kívánatos lenne új reformokat életbeléptetni; utcáink tisztításának egyik kellemetlen és elviselhetetlen oldala, midőn a déli órákban söprik a port a legjártabb helyeken a közönség nyaka közé. Gyakran Anglia ködös éghajlata alatt képzeljük magunkat, ha a nádor-utcán akarunk a déli órákban végig sétálni, midőn az utcaszöprők oly óriási porfelleget kanyarítanak nyakunk közé, hogy alig bírunk kibontakozni. Nem lehetne-e e tekintetben a nagy városok példáját követni? hol a hajnali órákban tisztítják a főbb közlekedési utcákat.

A köztisztaságra, — mely a közegészségnek legfőbb tényezője — szinte nagyobb gondot kellene fordítani. A mulasztás terhe e tekintetben főképpen a kerületi biztosokat nyomja, ezeknek lenne kötelessége felügyelni; mert sok ház előtt dekorálja az utcát kiöntött ételhulladék, mely a levegőt fertőzi s így a közegészségre ártalmas. A hol ilyen rendeltenségek történnek, irgalom, kegyelem nélkül meg kellene büntetni a cselédet, lakót vagy a házigazdát; ennek leg-egyszerűbb orvoslását csakis így lehetne elérni.

Mielőtt sorainkat befejeznék, még egy alázatos kéressel járulunk az építészeti és szöprötési bizottság kegyes színe elé: városunk emelkedése és szépitészetek tekintetében méltóztassanak a bizottsági tagurak arra ügyelni, hogy az új építkezések ne történjenek az ó testamentomi kor izlésére s ne engedjék

TÁRCZA.

Utazás a pokolba.

— Halifaxtól. —

Egy kiesit ugyan merész vállalkozás, hanem már csak tessék megnyugodni benne, ha legújabb élelményemet a pokolbeli utazásomat írom le; ne tessék ám előre azt gondolni, hogy ez is álom volt, mint multkor a holdbeli utazásom, mert az valósággal megtörtént velem, hogy a pokolban voltam. — A kit érdekel újabb kalandom, melynél rémesebbet és borzasztóbbat csak a „Lidércz-napló”-ban lehet olvasni, — az füleljen. — Gyenge idegzetű hajadonoknak és félős természetű ifjaknak pedig azt tanácslom, hogy este lefekvés előtt a világrt se olvassák el ezen sorokat, mert különben egész éjjel velem, azaz rólam fognak álmodni és ha épséggel kíváncsiságuknak ellentállni nem tudnának, akkor is csak behunyt szemmel olvassák el.

1876-ik év szeptember 10-ikét irták, a kik a kalendarium szerint számítják az időt és írni tudnak. Az idő semmiképen nem állott arányban azzal, hogy e napon a legszebb női nevet ünnepelték meg. Ólmos eső hullott sűrűn alá, s a hűvös őszi szellő meleg kabátba bujtatta a járó-kelő publikumot; azonkívül husz bakalépsnyire terjedt csak a láthatár, a köd miatt, mely szomorú fényt adott az amugy is mostohán világitó gázlámpáknak.

A mint vacsora után az új kávéházban bevágtam egy kapuczinert, elmentem egy nótelen cimborámhoz, ki feleségének nevenapjára városunk legszebb ifjait — hízeltés nélkül legyen mondva, én is megvoltam invitálva — magához hivatta vacsorára. (Tudtam, hogy jó lakoma lesz, azért előbb jólaktam a „magyar király”-nál.) A midőn megérkeztem, már együtt volt négy hasonló kora (25 éves), állásu (semmi és minden) ember mint

uri magam. A társaságban volt egy színész, egy pap, egy magánzó, egy ügyvéd s egy — már tudnillik én — újságíró.

A lucculusi vacsorát öreg este bor váltotta fel, a tréfát komoly dolog — *kártya*; még pedig a világon a legsolidabb kártyajátékot játszottunk: *ferblit*. Éjféltájban egy szerencsés társunk elnyerte minden pénzünket, (vett is rajta három pakli 4 kros pipadohányt és 2 pakli gyufát) azután daloltunk, ittunk a *Mari* nevű kisasszonyok egészségére, eltréfáltunk és berugtunk.

Ittunk és opponáltunk, ezalatt elkezdtünk disputálni. Nem emlékszem már tisztán mi okból, elég az hozzá, hogy egyszerre csak a fölött vitatkoztunk, hogy *ki a bátor gyerek, ki legény a talpán?* Az egyik azzal dicsekedett, hogy már 12 duelluma volt, s mind a tizenkettőben szöke lány miatt verekedett; a másik erősen azt állította, hogy ő egy egész éjjel akasztott emberrel aludt egy szobában; a harmadik bátorságát azzal bizonyította, hogy mindég éjjelkor jár ki a temetőbe csillagokat vizsgálni; a negyedik plane azt bizonyította, miszerint ő mindennap lemegy a pokolba!

— A po-po-pokolba — szörnyüködénk mindannyian, az lehetetlen!

Már pedig az igaz, nincs ezen mit csodálkozni édes barátaim. A ki nem hiszi fogadjon velem!

— Ez, borzasztó — szólt a magánzó — azt mondta a minap az ángyom öregebbik testvére, hogy Lucifer minden fölöstökre három emberfűtet eszik patkányzsírba pirítva. A felesége pedig vénasszonyok orrából készült kocsonyát eszik uzsonnára. Juj, én félek! Félek ember vagyok. Egyszer, gyermekkoromban késő éjjel volt, az igaz, egy tisztelendő urtól ijedtem meg, a ki kertünk kerítésén ugrott keresztül szemem láttára. Tudtam, hogy nincs rossz szándéka sem ellenem, se a házukban lakott fiatal özvegy, se bizó sertésünk ellen és mégis megijedtem. Én azóta félek minden feketéstől, ha az éj csendjében rábukkanok, vagy ő bukkan én rám. Pedig hallottam, hogy az ördög is fekete.

Míg társaim vitatkoztak az ördögös fickóval, ki naponként a pokolba csinál vizitet, azalatt fontos gondolatok forrtak agyamban. Nem miniszteri buktatási szándék gyötört, hanem azon tépelődés: hogy igaz-e, mit barátunk beszél, hogy lemegy a pokolba. Hah! egy jó gondolatom támadt:

— Pajtás — szóltam hozzá, fogadjon veled, hogy nem megy le a pokolba.

— Áh, 10 butelia pezsgő a fogadás.

— Elfogadom azon kikötéssel, hogy én is veled megyek.

A fogadás megtörtént, kezét szorítottunk.

Öndicsékvés nélkül legyen mondva, hogy én is férfi vagyok ám, nem olyan göthös és nem egyhamar ijedek meg árnyéktól, de mi türes-tagadás, nem tagadom, ez egyszer mégis az első pillanatban hideg borzongás futott végig tagjaimon, midőn barátommal kezét szorítottam és mereven néztünk egymás szemé közé; miből azt következtettem, hogy pajtásom nem tréfál. De csakhamar leküzdöttem zavaromat, mert magam is kíváncsi voltam a pokolra. Kíváncsi voltam ördögöt látni, mert sokszor hallottam, hogy a férfinnak csak egy gondolattal kell szebbnek lenni az ördögénél, s egy ujára 5 fehérszemély jut, (miután ezt még nem tapasztaltam, azt hittem, hogy az ördögök szebbek nálammal, különben 10 ujjomra eddig már ötven fehérszemély dukált volna és én még eddig egyetlen egyre sem tudtam szert tenni).

Merengésomból magánzó barátom szavai riasztottak fel, ki most arra nógatott, hogy hát ha ugyeteszik gyerünk a pokolba. — Belebujtam a felöltömbe, azután elbucsuztam többi pajtásaimtól és kinyilatkoztattam, hogy az utazásra készen állok.

Hozzásokot bérkocsit; — szólt barátunk, ki az ördögökkel valami sógorsági vagy komasági viszonyban állhatott, hogy mindennap elment a pokolba; most is valami randevuja lehetett Belzebub vagy Lucifer nő-rokonával.

meg ezután, hogy a könyök-utca és vásártér sarkán ujjonnan épült ház mintájára és városunk csufjára több oly építkezés történt, hol az utca szélessége csak egy meternyi; mert könnyen megeshetik, hogy nyári időben egy azon az utcán keresztül törekvő poczakos ember megdagad és ugy beleszorul, hogy mozdulni sem bír onnan többé.

Haladjunk!

B. G.

Az őstörténelmi s embertani congressus

VIII. közgyűlése Budapesten.

A mult héten annyi volt a külföldi látogató Bupesten, a mennyi más alkalommal évek alatt se jö ide. Mindenféle francia s angol beszéd hallik, — s idegen arcok bámulják ifjú fővárosunknak, itéletök szerint is pazarfénnyel díszített köz- és magánépületeit. Megismerkedtem néhány francziával: ezek szépségre nézve Budapestet Bécs fölé, egészen Páris mellé helyezik. — Mint mondják közvetlen tapasztalatuk folytán sokkal kedvezőbb véleménynyel vannak felőlünk, mint a hogy eddig a külföldi lapok szándékok ferdítései alapján tehettek s majdnem formaliter kérik a bocsánatot, hogy velünk, habár csak gondolatban is, eddigelé ily igazságtalanul bántak.

Magának őstörténelemnek művelői is tekintélyes számmal időznek közöttünk. Itt van e tudománynak Boucher de Perthes mellett egy szolván megalapítója: az angol *Evans*, — a dán nagynevű régész, volt miniszter *Vorsaae*, — Amerikából eljött *Thomson*, — a németek közül *Wirchow*, — az olaszok közül a romai ősrégészeti muzeum nagynevű öre *Pigorini*, — a francziák közül *Broca*, ki igen ügyes beszédei folytán a congressus kedvence, *Bertrand*, — a svédek közül *Meesdorf* kisasszony, *Hildebrand s Montelius*, — míg osztrák szomszédainkat *Wurmbrandt Grundacher* gróf képviseli. Ki tudná azonban a megjelenteket mind elszámolni, mikor nőiket, leányaikat s fiaikat is oda értve 150-nél többen vannak.

Az ősrégészet magyar nevezetességeit nem hagyhatom említés nélkül, kik közül a kiállítás sikerültének érdeme Pulszky Ferenc s Römer Flóris közt oszlik meg, a mennyiben mind a ketten ugy a gyűjtemények összeszerzése mint szitén hazánk ősrégészeti viszonyait tárgyaló alapos felolvasásai által bebizonyították, hogy e téren sem maradtunk el, a bennünket e téren is megelőzőt külföld mögött. A kiállított gyűjtemények nagyobb része, mintegy 20 ezer darab a muzeumé ugyan hanem az ezen felül levő mintegy 12 ezer darab magánosoké, a kik közül igen dús mindennemű tárgyakban a báró *Nyáry Jenő*, gróf *Széchenyi Béla* Fertő tavi Tófaluból került s a congressus tagjai közt kiosztott röpiratban bővebben is megismertett tárgyai: — *Torma Zsófia* kisasszony erdélyi leletei, *Ebenhöch* kanonok györmegyei, *Miháldi István* veszprémi leletei,

— míg Fejérmegyét fájdalom csak a pátkai ásatásoktól kikerült néhány késő vaskorszaki urna képviseli, holott mily gazdag gyűjteményt lehetett volna összeállítani onnét is, ha az a régen indítványozott, de ázsiai kényelmességünknel fogva napról napra halogatott régészeti-egylet idejében megalakul s istenigazában dolgozni kezd. Mint hallom Érden lesz e hiány pótlására kiállítás, ez azonban mint be fogják látni nagy tévesztés, mert a tudósoknak nagy tömege az ily kirándulásokat szórakozás és nem komoly tanulmányozás végett keresi fel. Az ünnepek zaja s izgalma közt a legnagyobb kiállítás is jelentékeny érdekesöknél kénytelen szünetelni.

Erdélyből még száz atyánkfiai Bruckenthal muzeum néhány nevezetesebb darabját is kiállították; — azonban a külföld egy szerény szekrényt sem igen birt beküldött tárgyaival megtölteni.

Természetes, hogy kimerítő tudósítást mindenről adni nem lehet, akadályozza ezt részint a rendelkezésre álló tér és idő rövidsége, valamint a megemlértésre váró tárgyak sokasága is, ugy hogy itt valóságos emberrel a richnessel kell küzdenem, s a sok szépség valósággal zavarba hoz.

E kiállítás, mint már említém, a külföld eltűnő esekély számu tárgyai mellett speczialis magyar — s e jellege mind kö, mind bronztárgyain első tekintetre szembe ölik. Európa egyéb vidékein ugyanis a kőszeközök anyaga főként kora s a csiszolt kőkorban bazalt, granit és serpentin, ellenben obsidián lelet alig fordul elő. Nálunk azonban pompás obsidián magkövek, s obsidiánból patogatott nyilhegyek, kések stb. ezrivel találhatók. Az obsidián leleteket s tárgyakat dr. Szabó József szakavatottan ismertette az egybegyűlt közönség előtt.

Másik speczialis magyar régiségtárgy a rézfokos, melynek keresztben fekvő lyukkal ellátott s a mai csészefokosokhoz nagyban hasonló alakjait a külföldi leletekben hiába keresnénk. Ezeket bámulták csak s szakértő rajzolóik hetekig ezeket másolgták. Réztárgyaink annál nagyobb feltűnést keltettek, mivel a külföld tiszta rézeszközöket Európából 20—25-öt alig bir felmutatni s csakis Észak-Amerika indiánjai kalapálták hidegen természetből eszközeiket és általában azon vélemény terjedt el, hogy Európában a kőkorszó rögtön a bronzkor következett, rézkor ellenben itt még átmenetileg sem lehetett.

Pulszky Ferenc már e nézetet igyekezett a gyűlések folyamában tartott értekezésében megzafolni, kimutatván, hogy nálunk jelentékeny a tiszta rézeszközök száma, s hogy több szám találtatott eddigelé, annak meglehet egyszerű oka nem más, minthogy később a tökéletesebb bronz felkálása után a kezdetleges réztárgyakat beolvastották s bronzzá dolgozták.

Azonban a szokás hatalma nagy az emberre. — Pulszky beszéde bármily döntő érdeket tartalmazott is; ugylátszik nem ingathatta meg a külföldiek eddigi meggyőződését, mert több felszólaló a rézeszközök létét részint azon ideiglenes elfogytából, részint hiányos

vegyelemzésből vélte kimagyarázhatni. Mikor az öntök ónja elfogyott, tiszta rézből készítették eszközt, sőt némelyek a rézeszközöket bizonyos czélokra, például földművelésre, kőfaragásra alkalmasabbnak tartották, mint a törékeny bronzot; sőt a bronz felületén szerintök nagyobb réztartalom ennélfogva nemcsak a tárgyak külsejét, hanem belsejét is vegyelemzés alá kell venni, ha rézvoltukat pontosan akarják megállapítani.

A gyűlés első napján tisztviselők választottak s az alapszabályok módosítása felett szavaztak. Elnöknek e gyűlésre *Pulszky Ferenc*, főtítkárnak *Römer Flóris*, segédtitkároknak *Capellini* olasz s dr. *Hampel* magyar, igazgató tanácsosoknak pedig e gyűlés nevezetességei választottak; míg a régebbi gyűlések volt elnökei tiszteletbeli elnök czímmel a következő gyűléseken elnököltek. Így elnökölt Pulszky után *Vorsaae*, *Bertrand*, *Capellini*, *Wirchow* stb.

A gyűlések legérdekesebb felolvasásait Pulszky fentebb kirovatolt értekezésén kívül kétségkívül Römer a magyar őstörténelemről, s Broca francia az amulettekről, *Capellini* a pliocen-kori emberről, *Wurmbrandt* a Mariarassi tenetkezési helyről és később megint *Brocanok* egy távollevő barátja *Bataillardnak* keziratát a ház asztalára letevésé alkalmával mondott rövid beszéde képezi, mivel idóm rövid, csak Broca e két beszédét ismertetem röviden.

Broca több emberi koponyát mutat be a gyűlésnek, a melyeken majd itt majd amott oly kerek lyuk látható, mint a melyet trepanirozás által származik. Mivel e koponyák kétségkívül kőkoriak; a kőkori emberek már érthettek a trepanirozáshoz. E koponyák némelyikén beforrta a lyuk széle a mi azt mutatja, hogy a műtét után megélt azon egén, a ki annak alávetette magát, másokon ellenben a forradás be nem következte azt bizonyítja, hogy vagy belehaltak, vagy pedig len tál haláluk után furták fejükön ezt a lyukat. Ez utóbbi feltevésben sincs lehetetlenség, mivel sok vad népnél ma is szokás, hogy a hátramaradt nő kötéltre függesztre nyakékként hordja férje koponyát. Ez a lyuk tehát a kötél helyéül lehetett furva.

A mi magát a trepanirozás módját illeti, mivel oly árok furó eszközök, mint a melyet mi használmunk kétségkívül sem volt, e műtétet alkalmasint valami éles kővel való vakarással eszközölték, s ez onnét is gyanítható, mert a be nem gyógyult koponyák lyukszéle igen vékony, továbbá számos vad nép ma is ily módon viszi véghez a koponyafurást.

Nagyobb nehézséget támaszt az a másik körülmény, hogy kilyukasztott koponya nemcsak felnőtt férfiak, de nők és gyermekek fején is tapasztalható. Mi végből furhatták ki a gyermekek fejét? Itt oly betegségek, mely e műtétet követelné helye nincs. Más czélból foghatták tehát e fájdalmas műtét alá azokat a gyermekeket, a kiknek koponyáin ily lyuk észlelhető s e czélt másban, mint vallásos eselekményben nem kereshetjük. A koponya furásban igaz számtalan gyermek bele halhatott: de a ki túlélte, épen mivel ily különös isteni kegyben részesült: nagy szentnek kelle válni

Házigazdánk bérkocsisért küldött, mely pont 12 órakor megállt a kapu előtt. Furcsának tetszett előttem az, hogy bérkocsin utazzunk a pokolba; arra voltam most leginkább kíváncsi, hogy hova fog hajtatni, azért szóltanul foglaltam helyet a ruganyos ülésen; az ördögök czimborája és elhelyezkedett, kényelmesen kinyújtotta hosszú két lábszárát azután azt parancsolta a kocsisnak, hogy hajtasson egyenesen a *hosszuteletőbe*.

— Br! — egyszerre összerázkódtam; a komódiának fele se tréfa, még utóbb csakugyan lesz ma szerezem a pokolba mehetni. Beljebb húzódtam ülésembe és szóltanul bámultam az ördögök földi consulát; de ő egyre kerülte tekintetemet s szóltanul ültünk egymás mellett. — Az idő kísérteties színt öltött; a sűrű köd mindég alább szállott; a szél néha-néha egyet ásitott, a mit nem esodálhattam, hiszen éjfél után volt.

Fél egy óra lehetett, midőn bérkocsink megállott a hosszutelető bejáratánál az uj kápolna előtt; kiszállottunk, kifizettük a fuvarát és hazaküldöttük a bérkocsit, a kocsis bámulva tekintett utánunk és aztán elhajtott.

Nem vagyok félős természetű, de azért egy kissé mégis megszeppentem, midőn éjfél órában, ily kísérteties időben a sírok közt találtam magamat. Oly furcsa érzés lepelt meg egyszerre, a minőt nem éreztem még soha életemben. A temetőben halotti csend uralkodott; nem láttam semmit, csak sírokat és kereszteteket, melyek némán állottak egymás mellett.

A helyzet borzalmaságát leginkább növelte az, hogy az ördögök czimborája, az én kedves barátom, tompa, kísérteties hangon így szólt hozzám: Készülj nincs vesztegetni való időnk, most megyünk a pokolba; azután elővett egy fekete selyemkendőt s avval be akarta kötni szememeit.

— Mire való ez? kérdém meglepetve, mi közben a kendőt kikaptam kezéből; de barátom azonban hátrázottan megmaradt szándékánál s kereken kijelentette, hogy ha vele akarok menni a pokolba akkor

okvetlen szükséges, hogy szemeim bekötve legyenek, nehogy megismerjem az utat a merre megyünk; ellenben ha nem akarok a pokolba menni, a fogadást elvesztettem.

— Mindégy, gondolám. Élet vagy halál. Még haboztam egy ideig azután behunytam szememeimet, mi közben a fekete kendőt az ördögök képviselője felkötötte. — Még egy bátorsági roham s barátom karjába kapaszkodva elindultunk a rettenetes utra.

Szóltanul haladtunk egymás mellett. — Talán csak nem tesz lóvá? gondolám, mert akkor ő vesztette el a fogadást, pedig tíz palack pezsgő ára szép kis summát tesz ám ki. Azután gondolatmenetem egy jókora vargabetűt csinált s egész uton a pokolra gondoltam. Ugy éreztem, mintha a fekete kendő helyett egy varázstűkör lett volna szemeim elé alkalmazva; s abban láttam a poklot izzó üstjeivel, melyekben az elkárhozott lelkeket sütogették forró olajban; láttam lólábu ördögöket vasvillával, csipővással és seprővel felfegyverkezve, láttam a bukott angyalokat, a mint a pokol tornáczában tollat fosztottak stb., egy szóval az egész pokoli élet feltáruult előttem teljes borzasztó valóságában.

Csak mentünk, mendégeltünk tüskén, bokron, árkon keresztül-kasul; ugy tetszett előttem mintha egy egész örökkévalóság lett volna az idő; már egészen elfáradtam a gyalogolásban, s annyira kimerültem, hogy alig voltam képes testemnek élő ozlopaít előre rakosgatni. Homlokomon kiütött a veríték, s diónagyságu essepket izzadtam, mit egyrészt a fáradság, másrészt azon ijedelmem okozta, hogy ha mégis a pokolba megyünk, akkor elkövetett bűneimért még életemben megfogok lakolni; féltem attól, hogy majd engemet is megsütnek a zsírba, mint valami libapecsényét. A mint így tündötem folytonos remegés közt, egyszerre felriadtam, midőn ördög barátom kibontakozott karomból és siri hangon így szólt:

— Itt vagyunk czélunknál: a *pokolban*.

Összerázkódtam; azután összehúztam szemöldeimet s kíváncsiságomnak tovább ellent állni nem bírtam, a kendő alsó nyílásánál kikukucsáltam ugy, a mint lehetett.

Az ördögök czimborája egy rengeteg kapukulcsot vett elő. A kulcs tisztelet s becsület olyan volt, hogy szent Péter mustrát vehetett volna róla. Ha róla itélt volna valaki, azt kelle hinnie, hogy valamely ősi vár óriási kapujához szolgál. Legrosszabb esetben is azt lehetett feltenni róla, hogy Tubalkain, a kovácsok ósatyjának a műve. Méltó volt arra, hogy a pokol előcsarnokát szolgálja. A mint kinyitódott a kapu, az ördögök szolgálja levette szememről a kendőt és így szólt hozzám:

— Tessék belépni a pokolba.

Kicsi híja, hogy nem váltam Lóth feleségeként sóbálynynyá és nem vágtam hanyat ijedtemben magamat. Csakugyan a *pokolban* voltam, még pedig a valószínűs pokolban. A mint a kapura tekinttem, azonnal szemembe tűnt a háztábla, ezen felirattal: „Vörösmartytér 9-ik szám“ a másik oldalon pedig egy czégtábla fityegett, melyen nagy betűkkel e szavak állottak: „Körösy József fűszerkereskedése.“ Igaza volt barátomnak, hogy a pokolba megy mindennap, mert itt van a lakása az emeleten; de azért meg nem állhattam, hogy így ne szóljak hozzá: „A mennydörgős ménkü üssön meg, tedd máskor bolondd az öreg-apádat.“

— No, talán nem vagyunk itt a pokolban?

— Az igaz, itt vagyunk, csakhogy a fejrívári pokolban.

— Hja, pokol, a pokol; nem volt szó túlvilági pokolról. — Barátom vesztettél, tíz palack pezsgőt fizetsz.

Nem volt mást mit tenni, vesztettem és nem volt elég, hogy 10 palack pezsgőt kellett fizetnem, hanem midőn visszatértünk a kompániához, még ki is nevettek engemet.

belőle, e szertartás tehát szentté avatásának előlépcsője lehetett.

E gyanúsítást nagyban megerősíti azon körülmény, hogy azon betegség, melyben a trepanatiót még Hippocrates idejében is alkalmazták, — az epilepsia s a gyermekeknek fogzásuk alkalmával szintén a nyavalyatöréssel majdnem rokonfaja közt nagy hasonlóság van. Sőt még a mult évben azt olvasta egy orvosi lapból, hogy nyavalyatörést trepanatióval gyógyítottak. Ide járul továbbá az a másik körülmény, hogy nem kilyukasztott, hanem betört koponyájában más koponyából kivágott kerek részt helyeztek. Ily kerek koponya darab számtalan található, a mi nagyon megerősít azon gyanunkban, hogy e kerek koponya darabok amulettként nyakba akasztva hordattak az élők s koponyájukban a holtak által.

Villemain sok oly koponyát talált, melynek épen tetején van a kerekre furt lyuk. Ebből a hallhatatlanság hitét vélik némelyek kimagyarozhatni; ugyanis e lyukat azért furhatták, hogy minél kényelmesebben láthatassa testét halála után a lélek.

Mindéz ugyan csak hypothesis, de legalább az őskori ember állapotára némi világot derít s így figyelmünket teljes mértékben érdemli.

Öreg János.

Tanügyi.

— A földrajz tanításáról. *) —

Tisztelt közgyűlés!

Azon tantárgyak közt, melyek a népkiskolai törvény által tanodáinkra kívánunk szabva, nem utolsó helyen áll a földrajz. S én épen ezért, midőn itt ülök a vádlottak és elítélendők padján, engedve a pár héttel ezelőtt történt elnöki felhívásnak, a földrajzról fogok e jelen alkalommal csak dióhéjba szorított rövid felolvasást tartani, kiemelni igyekezvén ezen tudomány fontosságát társadalmi életünkre nézve. Megjegyeztem kíváncsom egyébiránt azon igazságot, hogy az értekezletek is jobb szeretik a rövid felolvasást és a hosszú kalbászt.

T. közgy. ! Ha igaz az, hogy az uszást a halaktól sajátította el az emberiség, én ebből ítélve bátor vagyok itt kockáztatni azon állítást, hogy a földrajz fejlesztésére nézve is kivált a természettani földrajzra, mely a föld száraz és víz részéről, vagyis a földön levő folyók, tavak, tengerek és hegycsoportok, négy befolyással voltak állataink közül különösen a vándormadarak.

Látva ugyanis a haladás zászlóját kezében forgató emberiség a madarak azon ösztönzerű s bámulatos ügyességét, mely szerint az egyik helyről a másikra mily biztosan haladnak minden kalauz nélkül, kezdett magas tornyok építése helyett nyomások, utak s más közlekedő eszközökről gondoskodni s így megvetette alapját a természettani földrajznak, melyből önként következett a polgári földrajz, mely a föld országai és lakosaival ismertette meg bennünket.

Hogy mennyire mostoha gyermeke volt hosszú idők folytán népkiskoláinknak e fontos tudomány, kitetszik abból, hogy a 48 előtti korból alig ismerünk a *his tükörön* kívül e szakmába vágó könyvet. E könyvecskéből tanulta meg aztán a népkiskolai növendék, hogy 5 világrész van s Magyarország megyéit kadentális versekben, ily formán:

Fejérvármegyében van Szekesfejérvár,
mely régi híreben fogyatkozott immár stb.

E egyszerű földrajzi ismertetésért kapta aztán a tanító sok helyen egyháza vagy községétől a *tiszteletes* predikátumot.

S hogy mennyire nem tudták a földrajz értékét még magasb körökben is felhasználni, kitetszik jelszó királyaink egyikének Nagy Lajosnak nápolyi hadjárataiból, ki egy folyó mélységét sem volt képes előre kipulatozni, mit pedig ma már egy fuvrézer káplárnak is tudnia kell hadászat alkalmával. Nem csoda tehát, ha a nép alsóbb rétegeinél századokon keresztül aszkóban szenved a földrajz, melyből méltán következett azon szomorú, de gyakori példák által illusztrált igazság, hogy sok embernek lova jobb geográfus volt mint gazdája.

Egyébiránt a művelt külföld sem dicsérik e tekintetben felettünk valami régi nagy előnnyel, különben az idegen utazók, kik a helyett, hogy megismerkedtek volna tüzetes hazánk ipara, kereskedése, terményei, köz, magán és országos intézeteivel, néptünk szokásaival, nem irtak volna rólunk annyi badarságot, s holmi esekély stikli végett, mint a bajor tanár volt a 60-as években H.-m.-vásáron, kinek az akkoriban épen nem kegyelt köcsög-kalapot a mellette elmenő suhancok úgy a fejébe illesztették, hogy leszakadt egész hónaljáig, nem soroztak volna bennünket a barbarok, emberevők, beduinok s basibozukok osztályába, Ázsiába transportálván a szegény magyart minden puzsérosztól kiadott főzerműveikben. Bocsiad meg uram e magyarfalóknak büneiket, mert nem tudják mit eslekesznek!

Hogy a külföldön óriási léptekkel haladt a földrajz fejlesztése felsőbb és népkiskolákban az újabb korban, ezt a szemünk előtt lefolyt 66-iki és 70-iki világhírű háborúk lezajlásából láttuk a porosz s német állami fő- és altisztek mappakezeléseiből, melynek köszönhető az egyes fordulatok s jó fegyvereken kívül győzelmes csatáikat s egyszerű hódításait, szóval az egész *németegység*. — S itt kalapot kell emelnünk

*) Felolvasatott a megyei tanfőnöki aug. 23. tartott ülésén.

a német schulmeisterek, a mi kedves kollegáink előtt, kik egyébiránt fejedelmi kitüntetésben is részesülnek.

Hazánkban szinte rohamos léptekkel mennek népkiskoláink a földrajzot illetőleg előre, minek világos bizonyítéka az idevágó s gombamódra meg-megjelenő szakkönyvek.

S míg egy részről helyén látom itt felemlíteni, hogy a népeket, országokat, sőt világrészeket mesés közelségre hozták egymáshoz a távirat, gőzerő, jó kőutak, folyók s tengerekeni hatalmas közlekedések és világtárlatok; másrészt szabad legyen hangsúlyoznom azon nézeteimet is, hogy az eddigi esekély földrajzi dozissal, mit egyik-másik helyen beadtunk tanoncainknak, be nem érhetik s nem mennek a fának. — Nem elég p. o. valamely földrészt ismertetésnél csak emnyit mondani: azaz földrészen p. o. Európában számos ország van, pár folyót, hegyet s várost felemlíteni, ki kell mutatni, hol az idő és körülmények engedik, minden országnak népességét, mivelttségét, a népnevelés miéki állását, iparát, kereskedelmét, terményeit, ki- és bevételi czikkjét.

Igy aztán nem lesz a most már esupa népkiskolai tudományosság mellett külföldre utazó iparos vagy más czélú ifjak előtt terra incognita valamely országnak hü képe, tudva előre, hogy minden országban micsoda tapasztalatokat gyűjthetnek, mit aztán itthon a haza, a nemzet s önmagukra nézve gazdagon értékesíthetnek!

Mint hogy azonban népkiskoláink a tananyagokkal, különösen az egy tanítóval bírók annyira túl vannak már terhelve, melyhez a hiányos és rendetlen iskoláztatás is járul, hogy újabb terhek ráragasztása alatt már leroskadnának, bátor vagyok azon megjóződésnek adni kifejezést, hogy a földrajzot összekapcsolva lehetne az alkotmányt is, — minthogy különben is közeli sógorság- és komaságban áll a két tantárgy egymáshoz — tanítani.

Ha így fogjuk fel a földrajz kezelését, ugy hiszem nem messze az idő, melyben fejedelmünk, kormányunk, hazánk s nemzetünk részéről méltó elismeréssel találkozunk s száguldo paripáikon a csaták zajába netán rohanó magyar ifjak — kikbe mi oltottuk a tudomány s hősi akarat szent tüzét — hirdeti fogják a magyar vitézséget, a magyar dicsőséget.

Hiszem, hogy közel az idő, melyben községekint is megszálja a buzgóság s igyekezni fognak, hogy a stomachus ne korrogjon, a torok ne száradjon, a tisztas tanító karnak zsirosabb konventiót biztosítani!!

És most, midőn magamat a t. közgyűlés s kedves kartársaim figyelmébe ajánlanám, bucsut veszek e félelmes és rémséges helytől, hogy helyet adjak Granár urnak, az én kedves kollegáimnak, ki egész gránáriummal hozza a tudományt, felváltandó engem s a felolvasást!

Szenté Pál.

Hirek.

— **Rónay Jaczint** egészségi tekintetből megvált állásától s Maria Valeria főhercegnő nevelése Rimely Károly apátja fog bizatni. Rónay már meghívása alkalmával is betegeskedett s így könnyen hihető, hogy előrehaladt kora még növesztette azt. Rónay megváltása után a két üresedésben levő püspöki székek valamelyikére fog kinevezetni.

— **Dr. Tauscher Gyula** urnak, ki is a legnagyobb igyekezettel rendezte a baltai kirándulás alkalmával a kicsiny, de érdekes kiállítását, Eresiben gyönyörű növénytani gyűjteménye van, miután a derék orvos nemcsak a régészettel, de a növénytanal is kizárólag foglalkozik. Nem csodálunk, ha azt mondjuk, hogy e növénytani gyűjtemény országsszerte ritkítja pártját. Van itt összesen 127000 lelhely képviselve ugyanannyi növényvel. A növények igen szép rendben, bámulandó ügyességgel és szorgalommal vannak elhelyezve. Különb- ben irodalmilag is foglalkozik a növénytanal s „Fejérmegye virányát“ is megfogja írni. — Előre is üdvözöljük ezen működéscért. A derék orvost lapunk hasábjain is fog ezentúl közreműködni.

— **Halálozás.** Szőke Dániel ur a fejérmegyei közgyűgyek veterán bajnoka Nyéken e hó 6-án este 7 órakor élte 71-ik évében elhunyt. Vele a régi megyei élet egyik tevékeny harcosa szállt sirba. Béke legyen porai felett!

— **Az archaeologiai és anthropologiai congressus** érd-baltai kirándulásáról a bővebb tudósítást jövő számunkban közöljük, miután az ásatásokról is részletesen akarunk szólni, az adatokat pedig ehhez csak lassan gyűjtöttük össze. Jövöre azonban okvetlen hozzuk a tudósítást.

— **Az ősz kezd lassanként beköszönten** s vele jönnek a hosszú esték, melyeknek hasznos eltöltése nagyon szükséges lenne különösen a népre. Figyelmeztetjük tehát az olvasóköröket, tanítókat s különösen a népbarátokat, az őszi esték alatt népszerű felolvasások tartására. Ez esték volnának alkalmasok a háziipar gyakorlása is, midőn a szegényebb nép is otthon kénytelen lenni. Idejét tehát — hassunk oda — ez esték alatt jóra és ne gonoszra fordítsa, az pedig csak akkor történik, ha a tanítók és népbarátok odahatnak, hogy jóval legyenek elfoglalva.

— **Üngyilkosság.** Feszt György es. k. közöshad-seregbeli főhadnagy a 69-ik gyalogezrednél, vasárnap délelőtt fél 10 órakor a löportoronynál fegyverlövés- sel véget vetett életének. Üngyilkosságának oka, mint

beszélük, feljebb valói közül egy főtisztnek irányában tanúsított lealázó modora, s e miatt keseredettel annyira, hogy üngyilkossá lett. Hulláját boncolás végett a katonai kórházba szállították, honnét másnap a közönség általános részvéte mellett temették el. A szerencsétlen városunkban nagy becsülésben és tiszteletben állott.

— **Balog Ferencz** ügyvéd ur gyermekének súlyos betegségéből felgyógyulása alkalmából a városi árva-háznak 50 firtot adományozott.

— **Baleset.** Az érd-baltai kirándulás alkalmával a délfelé bekövetkezett vihar nemcsak a nagyszerűen elkészített sátor dulta fel, de midőn Hildegardé gőzös Batta alatt kikötött a kiálló hidat elszakította s a hajóból kijövök közül gróf Zichy Jenő csak ügyes ugrással menekült meg a Dunába eséstől, Leszkovits Pál baltai jegyzőt pedig Paczona Alajos csendbiztos húzta ki a vízből, miután már alatta a hid leesett.

— **Hymen Rédl Géza**, a kölcsönös népsegélyzőegylet könyvvivője, eljegyezte Rötting Eleonora kassasszonyt. A kötendő szép frigyhez zavartalan boldogságot kívánunk!

— **A kereskedelmi tanodában** az előadások e hó 10-én kezdődtek meg. Örvedetes jelenségnek mondható, hogy a tanulok száma az idén szaporodott, mi nevezett tanintézet jó híréről tanuskodik.

— **A francziák** igen nagy rokonszenvvel viseltetnek irányunkban, mit egy eredeti az érd-baltai ásatásoknál történt epizod igazol. Egyik francia tánczközben egy hölgyet kért tánczra azt híven, hogy magyar nő; beszédközben azonban kiderült, hogy bécsi német, erre a francia egész udvariassággal felelte: „ne vegye ön lovagiatauságnak, de én csak a magyarokat szeretem.“ De azért a tánczot folytatta vele.

— **A „Fejérmegyei takarékpénztár“** pénztári forgalma 1876 január 1-étől 1876 augusztus 31-éig. Bevételei: Kézpénz maradvány 1875-évről 20573 frt. 86 kr. Bevételekből 230435 frt. 86 kr. Visszafizetett váltókból 565082 frt. 72 kr. Visszafizetett előlegekből 14311 frt. Visszafizetett jelz: kölcsönökből 3868 frt. 45 kr. Folyó számla belüli követelésekből 168650 frt. 96 kr. Különféle kamatokból 26643 frt. 87 kr. Illetékekből 3234 frt. 96 kr. Nyomatványokból 9 frt. 70 kr. Költsék megtérítésből 24 frt. 99 kr. Lakbórból 1312 frt. 50 kr. Részvény átirási díjakból 8 frt. Összesen 1039156 frt. 87 kr. Kiadás: Visszafizetett betétekre 144791 frt. 63 kr. Ezek kamataira 932 frt. 56 kr. Számlaitolt váltókra 658519 frt. 98 kr. Előlegek értékpapírokra 7184 frt. Jelzálog kölcsönökre 12745 frt. 35 kr. Folyó számlabeli követelésekre 187387 frt. 88 kr. Különféle kamatokra 1083 frt. 61 kr. Évi fizetésekre 1999 frt. 92 kr. Kezelési költségekre 631 frt. 21 kr. Jót: adományokra 342 frt. Lakbórekre 1025 frt. Adóra 870 frt. 15 kr. Részletekre 313 frt. 2 kr. Osztalékra 7758 frt. 3% betét kamat bélyegdíj 469 frt. 48 kr. Kézpénz maradvány 13103 frt. 8 kr. Összesen 1039156 frt. 87 kr.

— **A „Fejérmegyei takarékpénztár“** egyes üzlet ágai-bani forgalom 1876 évi január 1-től 1876. auguszt. 31-ig. Betétek összege 1876. január 1-én 329975 frt. 20 kr. Félévi tökesített kamatok 10880 frt. 56 kr. 1876. auguszt. 31-ig befolyt 230435 frt. 86 kr. Összesen 571291 frt. 62 kr. 1876. augusztus 31-ikiig visszafizetett 144791 frt. 63 kr. Maradt 426499 frt. 99 kr. Leszen a növekedés 96524 frt. 79 kr. A váltó táreza átlaga 1876. január 1-én 186758 frt. 16 kr. 1876. évi augusztus 31-ig leszámitólatott 658519 frt. 98 kr. Összesen 845278 frt. 14 kr. 1876. évi augusztus 31-ig beváltott 565082 frt. 72 kr. Maradt 280195 frt. 42 kr. Leszen a növekedés 93437 frt. 26 kr. Előlegek összege 1876. január 1-én 34885 frt. 89 kr. 1876. évi augusztus 31-ig kiadott 7184 frt. Összesen 42069 frt. 89 kr. 1876. évi auguszt. 31-ig visszafizetett 14311 frt. Maradt 27758 frt. 89 kr. Leszen a különbözet 7127 frt. Jelzálog kölcsönök összege 1876. január 1-én 159122 frt. 15 kr. 1876. évi aug. 31-ig kiadott 12745 frt. 35 kr. Összesen 171867 frt. 50 kr. 1876. évi aug. 31-ig visszafizetett 8868 frt. 45 kr. Maradt 162999 frt. 5 kr. Leszen a növekedés 3876 frt. 90 kr. Kelt Szekesfejérvárott 1876. évi aug. 31-én. — *Id. Szögyény Marich László* elnök; *Grf. Zichy Nándor s. k.*, igazgató; *Wertheim S. L.* igazgató; *Dwely R.* titkár.

— **A pénzügyminiszter elrendelte**, hogy a fagy által károsított vidékeken az adóvégrehajtások beszüntetessenek, vagy azokat „kiméltetel“ hajtások végett. A károsult birtokosok fölségélyezésére kölcsön s vótomag fog adatni, a miről törvényhozás elé terjesztendő törvényjavaslat fog rendelkezni.

— **Egy francziának** az érd-baltai kirándulás alkalmával annyira megtetszett a tombora, hogy egy ily tomborát 20 firtét megvett, bár értéke csak 2 frt. volt. A tombora tulajdonosa bűnulta a nagylelkűségét.

— **A szegedi ipar kiállotason** Lukáts Zsigmond ur is kapott kitüntetést saját találmányu rostáért.

— **Dunapentele községben** e hó 8-án délután nagy jégeső volt, mely károkat tett.

— **Nagytisztelendő Karády János** Szolgaegyházon tartózkodó veszprémmegyei nyugalmazott plebános a megyei közkórház részére 50 firtot adományozott. — Fogadja a nemeskeblü emberbarát a szenvedő emberiség nevében halás köszönetünket. A kórházi választmány 1866. aug. 25-iki üléséből. — *Lovász Sándor*, választ. jegyző.

— **A közigazgatási bizottságok** Magyarország egész területén október 4-én lépnek életbe.

— **A központi választmány tagjainak.** Az országgyűlési képviselőválasztók ideiglenes névjegyzéke ellen beérkező felszólalások és észrevételek felett a központi választmány szeptember 20-ig határozni köteles lévén, e végből a központi választmány érdekes tagjai e hó 19-én d. e. 10 órakor megkezdendő ülésre ezennel tisztelettel megjelenni kértnek. A képviselőválasztásról szóló 1874. évi XXXIII. törv. 48. §-a kiválmához képest tudtul adatik, hogy az egyes választó-kerületek s az azokhoz tartozó községek névjegyzékai betűsorban fognak átvizsgáltatni. Székesfejvárott, 1876. évi szeptember hó 12-én. — Alispán távollétében **Bóné Géza** főjegyző, elnök-helyettes.

— **Ez is megjárta.** Az érd-battai kirándulás alkalmával egy orosz tudós fejméréseket eszközölt a koponya alkatára nézve s tudva azt, hogy e vidéken ráczok laknak, egy csinosabb menyecske koponyáját is méregette s nagy bölesen kimondá németül, hogy ez is a szláv-fajhoz tartozik; a menyecske azonban véletlen ettyeki német lévén azon állításra, hogy ő szláv fajhoz tartoznék, tiltakozott. A túlbuzgó orosz tudóst a publikum kinevette.

— **Csoorott** e hó 10-én reggeli 2 órakor tűz ütött ki a plebánia udvarában levő melléképületben a szolgáló vigyázatlansága miatt, ki kenyérsütés mellett elaludt és az ott levő szalma kigyuladt. Elégett a melléképület s az ott levő takarmány. Szolgabíró ur első volt a tűznél, és reggelig, míg a tűz végleg el nem oltatott ott működött és pedig tevékeny buzgalommal. A nép teljes számmal jelent meg és ezeknek, ugy az urasági és községi feckendők működésének köszönhető, hogy a tűz tova nem terjedt.

— **Értesítés.** A székesfejvári kölcsönös népegylező-egylet f. 1876. évi szeptember hó 24-én d. e. 9 órakor a városház nagytermében tartja évi közgyűlését, melyre az egylet tagjai meghívotnak. A közgyűlés tárgyai: 1) Az igazgató választmány évi jelentése 2) A felügyelő bizottság számvizsgálati jelentése és ennek alapján az igazgató választmány részére a felmentvény megadása. 3) A leszámoló bizottsági jelentés az 1870. és 71-ik évtársulat vagyonának felosztása iránt. 4) Az igazgató választmány, és pedig az elnök, két igazgató, igazgató választmányi harmincz rendes és hat póttag; továbbá a felügyelő bizottsági három rendes és három póttag, valamint az 1871—72-ik évi végelszámoló öt tagu bizottság megválasztása. A kereskedelmi törvények álta újra szervezett egylet ügyvezetésére ez alkalommal az igazgató választmány minden tagjaira nézve eszközöltetik a választás. A leszámoló bizottság tagjaiul csak oly egyleti tagok választhatók, kiknek az 1871. és 72-ik évtársulathoz betűtük van. Kik csak az 1870. és 71-ik évtársulathoz bírnak betűtét, a nevezett tisztségek közül egyike sem választhatók. Az egyleti tagok kiknek csak az 1870—71-ik évtársulathoz van betűjük, csak a nevezett évtársulat leszámolására vonatkozó határozatokat illetőleg szavatképesek. Az egyleti tagok kéretnek, hogy az igazgató választmányi, a felügyelő bizottsági rendes és póttagok, ugy az 1871—72-ik évtársulat leszámoló bizottsági tagok választására külön szavati jegyzéket készíteni, és azt a választás könnyebb megejtése végett maguikkal hozni sziveskedjenek. — **Kaiser Sándor**, elnök.

— **A székesfejvári kölcsönössegélyző egylet** f. évi augusztus havi üzletkimutatása. Bevételei: Pénztári maradvány július hóról 7797 frt. 18 kr. Hetibefizetésekből 31888. Kamatokból 9173 frt. 58 kr. Illetékekből 673 frt. 75 kr. Nyomatványokból 2105 frt. Házbérekből 317 frt. 50 kr. Felszólítások utáni díjakból 5 frt. 40 kr. Kölcsönökből 17150 frt. Kötelezőkből 900 frt. Zálogokból 10190 frt. Váltókból 181011 frt. Összesen 259127 frt. 46 kr. Kiadás. Az 1870-ik évi társulat vagyonából kifizetett 390 frt. Az 1871. évi társulat vagyonából kifizetett 404 frt. Az 1872. évi társulat vagyonából kifizetett 303 frt. 84 kr. Az 1873. évi társulat vagyonából kifizetett 231 frt. 33 kr. Az 1875-ik évi társulat vagyonából kifizetett 29 frt. 56 kr. Hetibefizetésekből kifizetett 17 frt. 50 kr. Kamatokra 39 frt. 70 kr. Kezelési költségekre 413 frt. 98 kr. Adóra 1603 frt. 55 kr. Kölcsönökre 13250 frt. Kötelezőkre 2700 frt. Zalogokra 7640 frt. Váltókra 227886 frt. Pénztári készlet 4217 frt. 97 kr. Összesen 259127 frt. 46 kr.

— „**Ráczkeve**“ nevet viselő gőzös, mely Budapest s Ráczkeve közt közlekedik, e hó 5-én Ráczkeve alatt zátonyra jutott s csak több órai munka után leemelni. Különbön e gőzös járása a Duna melléki publikumra elég bosszantó például Adonyban naponként fél 7 órakor kellene megjelenni reggel és ez időt sohasem tartja meg, hol 6, hol 7, 8 órakor ér oda. — Jó volna pedig a kifizetőt időt pontosan megtartani, mert nem ő érte van a közönség, hanem igenis ő szolgál a közönség igényeinek.

— **Véres verekedés.** Egy helybeli földmivelő vasárnap Urhidára ment s az ottani korezmában közte és az ott mulató suhauczok között oly heves vita fejlődött ki, hogy utóbb tettelegességre került a dolog és emberünket oly irgalmatlanul elverték, hogy félholtan szállították haza. — Életéhez kevés reményt kötnek.

— **A helybeli főreáliskolában** az előadások f. hó 15-én kezdődnek meg.

— **Hymen.** Dr. Károlyi Nándor ügyvéd közelebb jegyezte el Halász Ilona kisasszonyt, Halász Károly sárbogárdi földbirtokosnak kedves leányát.

— **Bucsub.** E hetén több bucsu volt a megye területén. E hó 10-én volt Ráczalmáson és Soóskuton bucsu, mindkét helyen igen kedélyesen folyt le. E hó 8-án pedig Perkátán tartatott meg kedélyes mulatsággal a bucsu. — A csend és rend mindenütt erőlyesen fenntartva volt, dícséretére a községek előjáróinak.

— **Rádics Bernát** népzene-társulata a napokban Bécsbe ment, hol a német sógorokat mulattatja zenéjével. Vasárnap e „Fremdenblatt“ egyik hírdetése szerint egy wieden vendéglőben tartott concertet.

— **Talált gyermek hulla.** Hétfőn a sórházmalom kerekéi között egy alig két napos gyermek hulláját találták meg. Valami szivtelen anya rejthette oda. A nyomozás folyamatban van ellene.

— **Egy leány öngyilkosságáról** beszéltek egy pár nap óta a városban. A borzasztó tettet különféle variatokban adják elő; egyik azt meséli, hogy felakasztotta magát, a másik pedig azt hírszteli, hogy a püspök kutba ugrott (talán ezért olyan zavaros a vize?) akad is hívője elég, mert most ugys tele van a levegő mindenféle öngyilkossági esetekkel. A hír valótlan; annyi igaz, hogy hétfőn nyomtalanul eltűnt, de nem lutt öngyilkossá, hanem tegnap visszatért szüleihez.

Gabona-ár szeptember 13-án.

100 kilogramm	frt	kr	frt	kr	frt	kr
Tiszta buza	9	60	9	40	—	—
Kétszeres	8	70	8	60	—	—
Rozs	8	30	8	20	—	—
Arpa	4	20	4	10	—	—
Zab	2	10	2	—	—	—
Kukoricza	6	30	6	10	—	—

Felölös szerkesztő: **Hattyuffy Dezső.**

Nyiltér.

Köszönetnyilvánítás.

Mint hogy ismeretes előttem azon régi közmondás, hogy „az érdem elismerése a legszebb jutalom“ énnélfogva én sem mulasztom el, hogy tek. Nagy Boldiszár Abán székely gyakorló orvos urnak hálás köszönetemet ne nyilvánítsam azon fényes eredményü gyógyeljárásért melyet szeretett nóm életét bátran mondhatom nekem s két éves kis gyermekemnek vissza adá, midőn már a székváros jelesebb orvosai reményem fonálal elszakították keresém fel felett nevezett orvos urat, hogy Isten után nőnnék nyujtsan segélyt és hála az égnek nem is csatalkoztam a mennyiben szeretett nomet a halálosnak nyilvánított „vizkorból“ teljesen kigyógyultnak mondhatom, mely tettiért felett nevezett orvos urat az Isten áldása kitérje. — Szenvedő embertársaimnak pedig figyelmökbe ajánlom az ő szivélyes nagy tapasztaláson alapult orvosi ismeretét, kinek komolyan orvosi segélyre van szükség és élete kedves el ne mulassza megkeresni őt. — Seregélyes szeptember 7. 1876.

NÉMETH ZSIGMOND, ref. főtanító.

Hirdetések.

— **Egy főreáltanuló** —
kivánna valamely izr. család gyermekei mellé nevelőül alkalmaztatni. Bővebb értesítést ad e lap kiadó-hivatala.

Verlag von Gebr. C. & N. Benziger
in Einsiedeln. (Schweiz)

Illustriertes katholisches Familienblatt zur Unterhaltung und Belehrung. Jährlich 16 Seite mit Umriß von 52 Seiten Text, reich illustriert und außerdem 8 Einheitsbilder auf Compapier. Preis per Heft: 40 S. oder 50 Cts. „per Jahrgang: 6 Mk. 40 S. oder 8 Fr.

Dazu 3 prächtige Oelfarben-Druck-Prämien „Der St. Joseph im Engelkranz“ nebst „Sommer“ und „Herbst“ a 1 Mk. 20 S. oder 1 Fr. 50 Cts.

Zu beziehen durch:
Die Buchhandlung Peter Klöckner's in **Einhelfenbürg.**

Ház- és szőlőeladás.

Moórott lakó özv. Ebner Jánosné ugyanott levő szilárd anyagból épült 1 emeletes háza, minden megfelelő melléképület s nagy pinccével ellátva; ugyszinte a csakberényi új orondi hegyben levő 3037° nagyságu szőlője az idei dús természettel együtt, szabad kézből eladó. — A venni szándékozók bővebb tudósítást kapnak a tulajdonosnénál.

Moór, szeptember 10. 1876.

Van szerencsém a t. közönséget és uraságokat értesíteni hogy a

Hirsch Ignác és fia

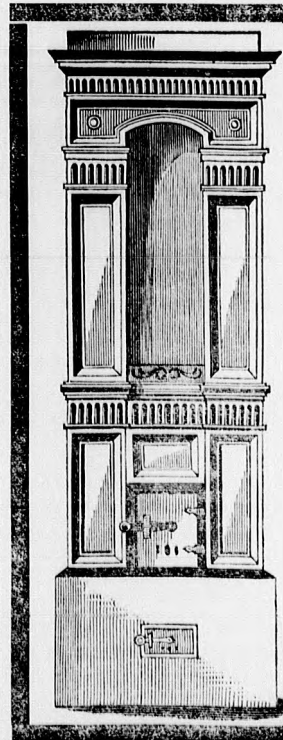
legjobb minőségü vizmentes takaró ponyva és legjobb minőségü zsákok gyárából Budapest, a főigynökséget Fejérmegye részére átvettém, bátorodom ennél fogva a t. közönségnek ezen gyártmányokat, legolcsóbb gyári árák és legpontosabb kiszolgáltatás mellett ajánlani.

A minták minden gyártmányból megzemlélhető borraktáromban helyben, a Ferenc-rendiek épületében, a püspöki palota átellenében.

Sz.-Fejérvár, szept. 1876.

Tisztelettel

ABEL ALAJOS.

Van szerencsém értesíteni a n. é. közönséget, hogy saját készítményü felső-ausztriai legjobb földből készült porcelán

svédhoni kályhák és kandallók

nálam készen kaphatók.

Ugyszinte csakberényi vörös földből közönséges kályhák is jutányos áron kaphatók.

Végre épület roseták.

Teljes tisztelettel

VEISZ JÁNOS

kályhás-mester.

Székesfejvárott, lövő-utca 8. szám, saját házában.